

נטל הטיפול בזקן, תחושת עומס ופחד מאירועי המלחמה וקונפליקט עבודה משפחה בקרב בני המשפחה המטפלים בזקנים בקהילה

ד"ר חדוה וינסקי-פרץ
האקדמית עמק יזרעאל
hedvav@yvc.ac.il

פרופ' דניאל שפרלינג
אוניברסיטת חיפה
dsperling@univ.haifa.ac.il

יום ד', י' באלול תשפ"ה
3 בספטמבר 2025
מלון דיוויד אינטרקונטיננטל, תל-אביב

הכנס השנתי ה-17 למדיניות הבריאות

ממצאים מרכזיים

1. ככל שתחושת העול על המטפל גבוהה יותר, וככל שהפחד מהמלחמה גבוה יותר, כך התשישות הרגשית גבוהה יותר.
2. ככל שהתשישות הרגשית גבוהה יותר כך קונפליקט עבודה-משפחה וקונפליקט משפחה עבודה נחווים ברמה גבוהה יותר.
3. ככל שתחושת עול על המטפל הייתה חזקה יותר כך שני הקונפליקטים היו גבוהים יותר.
4. אין קשר בין עומס יתר במהלך המלחמה ותשישות רגשית (נמצא כלא מובהק סטטיסטית).

השערות תיווך:

5. ככל שתחושת העול על המטפל והפחד מהמלחמה גברו, עלתה התשישות הרגשית, וזו, בתורה, הובילה להחרפת תחושת הקונפליקטים עבודה משפחה ומשפחה-עבודה.
6. תשישות לא תיווכה את הקשר בין עומס הנובע מהמלחמה לבין שני הקונפליקטים.

מסקנת המחקר

רגשות שליליים שמקורם בפחד מהמלחמה ומעול הטיפול
הגבירו תשישות רגשית והחריפו את עוצמת הקונפליקט הדו-כיווני $\leq$ משפחה עבודה ועבודה משפחה.

המלצות יישומיות

בנייה ופיתוח של תכנית התערבויות ממוקדות שיתרמו ל:

1. חיזוק החוסן המשפחתי של בני המשפחה המטפלים כמשאב מפתח לטיפול בזקן בעתות משבר וחירום.
2. זיהוי ומניעה של גורמים פסיכולוגיים שליליים (תחושת עול, ביטויי חרדה מהמלחמה ותשישות רגשית) המשפיעים, באופן מוגבר בתקופות מלחמה, על תפקודם של בני המשפחה הן בסביבת העבודה והן בטיפול.
3. ביצוע התאמות ספציפיות בסביבת העבודה עבור בני משפחה מטפלים בזקנים בקהילה בעתות משבר וחירום.

שיטת המחקר

מדגם: בוצע מחקר חתך בקרב כ-209 בני משפחה המטפלים, באופן לא פורמלי, בזקן/ה קרוב/ה.
נדגמו 117 נשים ו-92 גברים. 176 מהחברה היהודית ו-33 מהחברה הערבית בישראל.
תקופת המחקר: נובמבר-דצמבר 2024.
כלי המחקר: שאלון לדיווח עצמי שבאמצעותו נבחנו עמדות בני משפחה מטפלים כלפי עול הטיפול, פחד מהמלחמה, עומס יתר הנובע מאירועי המלחמה, תחושת תשישות רגשית וקונפליקט דו כיווני.

בהמשך ליישום תיאורית שימור המשאבים בוצע ניתוח נתיבים (Path Analysis) באמצעות תוכנת R לבדיקת הקשרים בין עול הטיפול בזקן, פחד מהמלחמה ועומס יתר במהלך המלחמה לבין הקונפליקטים של עבודה מפריעה למשפחה ומשפחה מפריעה לעבודה דרך תשישות רגשית.

מטרות המחקר

1. ללמוד כיצד מצבי חירום כמו מלחמה משפיעים על קונפליקט עבודה-משפחה ומשפחה עבודה;
2. לזהות את נתיבי ההשפעה של מנגנוני דחק, חרדה ולחץ הקשורים למלחמה.
3. למפות את הגורמים הפסיכולוגיים הפוגעים ביכולתם של בני משפחה לשמש כמשאב משלים של מדיניות הטיפול בזקנים במשפחה ובקהילה.

שאלת המחקר

כיצד עומס ופחד מהמלחמה ותחושת עול מהטיפול קשורים לתשישות רגשית ולתפיסת הקונפליקטים עבודה-משפחה ומשפחה-עבודה?

מודל המחקר

